

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput XIV. Quomodo Angeli assumunt corpora, & certo in loco
constituuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83642](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83642)

verſa eligere poſſunt ſervato ordine finis; Angeli mali divertendo ſe ab ordine finis: quorum primum eſt libertatis perfectio, alterum autem defectus, ut inquit S. Thomas q. 62. art. 8. ad tertiam.

9. Quando ergo idem S. Thomas q. 64. art. 2. ait cauſam obſtinationis dæmonum eſſe, quod *Angelus apprehenditur immobiliter, ſicut & nos apprehendimus prima principia: homo vero apprehendit mobiliter diſcurrendo de uno ad aliud; unde voluntas hominis adhaeret alicui mobiliter, quaſi potens etiam ab eo diſcedere, & contrario adhaerere; voluntas autem Angeli adhaeret fixe & immobiliter*; quando, inquam, hæc ait S. Thomas, ita exponendus eſt, quod Angeli poſt electionem *immobiliter* adhaereant ſummo bono, cujus vident eſſentiam, ita ut ad amandum Deum naturaliter ſint determinati, quomodo intellectus hominis ad prima principia, & voluntas ad bonum in communi. Et quoniam poſt primum actum charitatis, ſtatim plenam beatitudinem ſunt aſſecuti, ideo adhaerent ſummo bono *immobiliter*. Id vero manifeſtum eſt, ſi articulum hunc 2. quaſt. 64. conſeras cum art. 8. quaſt. 62. Dæmones pariter, qui ſtatim poſt lapſum ad ſempiternum ſupplicium damnati ſunt, inflexibiliter adhaſerunt peccato, privati totaliter cognitione af-

feſtiva, quæ producit amorem Dei, uti docet art. præcedenti. Verum per liberum arbitrium diverſa media poſſunt eligere, & conſequenter ſunt adhuc in his flexibiles ac mutabiles: quemadmodum colligitur ex reſp. ad tertium memorati articuli 8. Quapropter neque nos à D. Thoma recedimus; quod implorata diſcipulorum ejus venia dictum ſit: neque, ut opinor, illum oppugnant, qui Scholæ Thomiſticæ, circa inflexibilitatem Angelorum, ſenſum, & opinionem rejiciunt.

Joannes Damascenus cit. cap. 3. lib. 2. inquit dæmonem non eſſe capaceſt poenitentiae, *quoniam corporis eſt expers*. Sed hæc non eo pertinent, ut velit incorpoream ſubſtantiam non poſſe natura ſua à propoſito reſilire; ſed inſinuant tantummodo, dæmonem ſtatim damnatum, & Divina gratia deſtitutum fuiſſe, quod ut corpore, (inquit Petavius,) ſic imbecillitatis excuſatione careret. Nam præter definitionem Angeli ſupra ex Damasceno productam, poſt hæc eadem verba de Angelis bonis habet: *Difficulus in malum mobiles, ſed non immobiles: nunc vero & immobiles non natura, ſed gratia, & adbaſione ad id, quod ſolum bonum eſt*. Quibus, niſi me animus fallit, hæcenus dicta valide confirmantur.

10. Explicatio S. Joannis Damasceni.

C A P U T XIV.

Quomodo Angeli aſſumunt corpora, & certo in loco conſtituuntur.

S U M M A R I U M.

1. & 2. Præmittuntur notanda circa ſtatum quaſtionis.
3. Probatur, Angelos non eſſe in loco per extensionem.
4. Deſenditur, Angelos eſſe certo, ac definito loco præſentes.
5. 6. Propugnatur, eos eſſe in loco per indiſtinctam, ac præſentiam ratione ſuæ ſubſtantiae, neutiquam ratione operationis, aut virtutis.

7. Oſtenditur, Angelos quoque eſſe in loco per contactum non ſola ratione ſubſtantiae, ſed etiam operatione, & applicatione virtutis.
8. Advertuntur duo ad omnia argumenta ſolvenda perutilia.
- à num. 9. uſque ad 11. Reſolvuntur quædam adhuc reſtantia de motu locali Angelorum.

I. Quomodo Angeli aſſumunt corpora
ANGELOS ſive bonos, ſive malos nonnunquam corpora aſſumere colligitur ex variis formis, quibus hominibus apparuerunt. Nam dæmon ſub ſerpentis imagine Evam decepit: tres Angeli in humana ſpecie in conſpectu Abraham extiterunt: duo alii Sodomam tanquam peregrini petierunt: Raphael Tobiae eunti in Rages Civitatem Medorum Ducem comitemque ſe præbuit: Gabriel ad Mariam Virginem in-

greſſus myſterium reparationis noſtræ ipſi nuntiavit; aliasque innumeras ſpirituum apparitiones certiffimæ narrat historia. Hæc imaginatrici potentiae tribui non debent, tum quia tactu aliquando huiusmodi corpora deprehenduntur, tum quia, ut oſtendemus cap. ultimo, à nulla quantumvis vehementi apprehenſione fieri poſſunt, quæ efficiuntur ab Angelis, dum hominibus utentibus etiam exteriori ſenſu apparent, & reſocul-

occultissimas manifestant. Corpora autem assumpta ab Angelis sunt potissimum aerea, atque ex vaporibus & exhalationibus compacta, quæ cum extensionem aliquam habeant, & variis terminentur figuris, possunt etiam apparere diversa, quam revera sint, v. g. ipsa corpora hominum, aut ferarum. Angeli enim perspectivæ artis periti, materiam miscere possunt, ut pro varia luminis reflexione, aut refractione diversæ appareant figuræ, diversi colores, & quæ egregiam formam & pulchritudinem habent, videantur scdæ ac turpissima; & è converso quibus est corporis vitium, & deformitas, inesse credatur species liberalis, & eximia facies. Si enim radii solis per Prisma triangulum transmissi pingunt in opposito pariete imaginem variis distinctam coloribus, propterea quod radii refractione separantur; atque corpora quælibet naturalia, dum per idem prisma conspiciuntur, videntur ex una parte rubea, & flava, ex altera autem violacea & cerulea, quoniam radii prout magis minusve refringuntur, extrema imaginum exhibent à loco objectorum plus aut minus remota: quæ, aliaque experimenta exponit clarissimus Nevutonius: si ope microscopii minima corpuscula distincte cernuntur, & conspicio concavo magis confuse, quoniam illo dispersi radii in unum retinæ punctum coguntur, hoc vero disperguntur amplius ut non possint in idem punctum retinæ collineare; quemadmodum ostendit Dioptrica: si, inquam, hæc diverso radiorum anfractu flexuque fiunt; non erit laboriosum Angelis miscendo ac perturbando corporis aerii materiem multimodis radios inflectere, pluraque unius objecti effingere simulacra.

Multa delusionum genera.

Hinc multa delusionum genera, quibus daemones, ac si monstra essent, aut volucres, aut formosæ adolescentulæ in hominum conspectum veniunt. Singulare exemplum refert parte ultima de universo Guilelmus Parisiensis, cujusdam militis, qui cum crederet completi elegantis formæ puellam, se deprehendit jacere cum belluino cadavere tabe macieque soluto. Quamobrem etiam recentiorum Philosophorum sententia est, posse Angelos apparere sub quacunque forma absque assumptis corporibus, eo quod sensibilia objecta non aliam agendi rationem habeant, quam movendo localiter, aut motui locali resistendo, ut defendit Maignanus cap. 33. Philosophiæ naturæ, & Le-Grand cap. ix. Dæmonologiæ; constat tamen etiam experientia posse ab illis assumi corpora,

assumique nonnunquam. In his autem corporibus, quomodo sentire queant, & opera vitæ exercere, dixi cap. ix. ad 4. oppositionem. Quod etiam in his corporibus prolem generare non possint, affirmavi cap. 11. ad primam; neque necesse est plura de Angelorum corpore inquirere.

De loco autem Angelorum varias invenimus opiniones: quas tamen re inspecta videntur mihi posse facile conciliari. Quidam putant nullam spirituale substantiam esse in loco, & hæc assertio communis est inter recentiores Philosophos, qui docent locum interiore esse corpus, quod extensione sua spatium replet, exteriorem vero superficiem corporum ambientium: neque aliam ideam loci haberi contendunt, quoniam putant non posse percipi locum sine spatio, neque spatium sine extensione: de qua sententia vide Rohaultium cap. 8. Physices, Purchotium p. 2. Meth. sect. 2. cap. 2. quæst. 6. Institutionem Philosophiæ Cart. p. 3. cap. VII. Theologi Angelos esse in loco tradunt communiter, asserentes non quidem à loco ambiri, & circumscribi, quod fatentur convenire tantum corporibus, definiri tamen, hoc est, certo ac determinato loco fieri præsentem: quod dicunt esse in loco *definitive*. Hanc vero rationem essendi in loco alii asserunt competere Angelis ratione substantiæ, ut S. Bonav. in 2. dist. 2. q. 1. Scotus eadem dist. q. 6. Gregorius Arimin. ibid. quæst. 2. art. 2. Fraisen tract. 1. de Ang. disp. 2. art. 3. ceterique Scotistæ ac Nominales: alii rationem illam repetunt ex Angelorum operatione, ut Thomistæ omnes, pluresque nostratum. Animadvertit autem J. B. Du-Hamel dissert. 1. de Angelis cap. 4. dupliciter rem aliquam esse in loco 1. per indistantiam sive præsentiam, quomodo una res est, ubi est altera, 2. per applicationem & contactum, quo pacto una res alteri applicatur, eamque tangit. Quibus prænotatis sequentes statuo positiones.

PROPOSITIO I. Angeli non sunt in loco, quomodo sunt corpora, per extensionem. 3.

Ita Patres, & quilibet ratione præditus. Nam S. Pater Augustinus lib. VIII. de Gen. ad lit. cap. 19. ait: *Necesse est esse partes iis, quæ in locis sunt.* Greg. Nyss. in 1. contra Eunomium, Didymus de Spiritu sancto. Nemescius, alique complures docent Angelos non esse in loco, quod esse in loco sit affectio rei corporeæ & extensæ: & Boetius in libro, cui titulus est, *An omne quod est bonum, sit* 3.

2. Quomodo Angeli certo in loco constituantur.

3. Probatur Angelos non esse in loco per extensionem.

fit circa principium illius, ait communem esse animi conceptionem, *Incorporalia in loco non esse*. Et revera corpora ita sunt in loco, ut eorum partes loci dimensionibus respondeant, spatium repleant, & situm, sive majorem aut minorem positionem acquirant: Sed substantia incorporealis & cogitans partes; dimensiones, & situs ordinem habere non potest: Ergo hæc substantia nequit esse in loco more corporum.

PROPOSITIO II. Angeli sunt certo ac definito loco præsentés.

4.
Propositio
Angelos esse
certo & de
finito loco
præsentés.
Probatúr.

Demonstratur I. Quia ex 2. Petri cap. II. v. 4. constat Deum *Angelis peccantibus non pepercisse, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidisse cruciandos*. Apoc. XII. 8. legitur: *Neque locus inventus est eorum amplius in celo*. Et Angelos Sanctos in cælis permanere, ad homines mitti, de loco in locum transire plura divinarum Scripturarum evincunt exempla. II. Probatúr ex PP. dicente Augustino de Agone Christ. cap. 3. *Non ergo arbitremur in summo celo habitare diabolus cum Angelis suis, unde lapsus esse credimus*. Et Damasceno lib. II. de Fide cap. 3. *Angeli quando sunt in celo, non sunt in terra, & cum in terram à Deo mittuntur, non manent in celo*. III. Confirmatur ratione, quam affert Theodoretus quæst. 3. in Genesim: Divinitas non est in loco, sed ubique, quia est infinita; ergo substantia, quæ finita est, non ubique consistit, sed in loco. Igitur si quæ sunt opposita Patrum testimonia, probant tantummodo Angelos non esse in loco per extensionem, sive, ut inquirunt, *circumscriptive*: quod fuit superiori propositione comprobatum.

5.
Propositio 3.
per indistantiam ac præsentiam, ratione substantiæ suæ, non operationis aut virtutis: & vera est Nominalium, & Scoti sententia.

Probatúr. Expresse hæc propositio definita est approbatione Doctorum à Stephano Parisiensi, ut ait Gregorius Arim. in damnatione sequentis articuli: *Quod substantiæ separatæ sunt alicubi per operationem, & non possunt moveri ab extremo in extremum, nec in medium, nisi quia possunt velle operari, aut in medio aut in extremis*. Error, si intelligatur sine operatione substantiam non esse in loco, nec transire de loco ad locum. Habetur modo hic articulus tom. xxv. Bibl. PP. pag. 332. & est 4. capituli I. *De Deo & Intelligentiis*. Sed hac damnatione præ-
R. P. Berti Theol. Tom. II.

termisita; thesis probatur I. argumento Theodoretici cit. q. 3. in Genesim scribentis: *Omnia ea, quæ in tempore cæperunt finita sunt, & habent circumscriptam substantiam, & ideo loco opus habent: quia ideo divinitas non est in loco, quia minime est circumscripta*. Rude argumentum quidam appellant, reponentes substantiam Angelorum finitam esse, id est, coarctatam in sua specie, non determinatam ad locum: at excutitur peracuta hæc cavillatio, siquidem ita ratiocinari fas est: Substantia Angelica cum non sit infinita, est seipsa limitata in aliqua specie: Ergo, cum non sit immensa, est semetipsa terminata in aliquo loco; sicut Deus contra, cum sit perfectissimus, & immensus, omnia definita locorum spatia transcendit. Præterea: In celo Empyreo nihil Angeli operantur exterius; contemplatio enim divinitatis, & charitas qua illic inflammantur, operatio immanens est; & si quidam spiritus inferiores illuminant, id agitur in mente spirituum, non in loco, in quo immutabilia sunt omnia, & lux sempiterna coruscat. Neque ornatum aliquem caelesti Jerusalem, cujus lucerna est Agnus, superaddunt, nisi quatenus sunt primores cives illius, & civitatis sanctæ pars princeps. Invenimus ergo Angelos esse in loco sine operatione aliqua transeunte. Deinde quælibet operatio, supponit præsentiam, & in Thomistarum Schola approximatio, (ita consuetum est colloqui,) agentis ad passum est operationis conditio *sine qua non*. Igitur primum percipio Angelum esse loco præsentem proximumque, deinde in loco operari: primum, ut exemplo utar Frassenii, Gabrielem ingressum ad Virginem, quam eam allocutum; primum Angelum accessisse ad Christum, quam ei ministrasse. Quam sane mentis meæ perceptionem quidquid reponunt Thomistæ nequeunt perturbare: eorum enim cum responsa, tum objecta eo collimant, ut probent Angelum non esse in loco per contactum substantia sua, quod non disiteor.

Ulterius demones desistunt nonnunquam à consuetis corporum vexationibus, nec tamen inde recedunt: patiuntur ab igne, quia huic inviti alligantur, non ignem ipsum movent, aut exterius agendo percellunt; & nihilominus illic commorantur: & si contingat, ut pro lubitu nunc in rectam lineam, nunc in obliquam corporum motiones efficiant, habetur quidem diversa operatio Angelorum, non diversa in loco præsentia. Postremo:

6.
Confirmatur.

Cc

Dum

Dummodo percipiatur coexistentia substantiæ angelicæ ac temporis, absque ulla operatione intelligitur Angelum esse in tempore: Ergo ut concipitur existentia loci simul & Angeli, sine aliqua operatione percipimus Angelum esse in loco.

7. PROPOSITIO IV. Angeli sunt quod-
Propositio 4. que in loco per contactum non sola ratione substantiæ, sed etiam operatione, & applicatione virtutis, ut placet Thomistis.

Probatur. I. Demonstratur, quoniam substantia angelica expers est partium, neque se ipsa tangit res corporeas, sed eas potius permeat, ac penetrat: est ergo in loco per contactum operatione, & quantitate virtutis, non semetipsa. II. Quia substantia Angelorum indifferens est ad occupandum locum majorem, aut minorem, cumque determinari non possit nisi applicatione virtutis; hæc est unica ratio, cur Angelus hoc vel illud loci spatium tangat, & impleat. III. Quantitas molis constituit corpora in loco *circumscriptivæ*, prout locus dimensionum commensurationem designat: igitur quantitas virtutis constituet spiritum in loco *definitivæ*, quatenus locus latitudinem & extensionem importat; in quo loco nequit esse substantia Angeli per semetipsam, ut constat ex Proposit. 1.

8. Solutio objectionum ex Arimineni. Habes omnium sententiarum conciliationem: quare ut solvas qualibet argumenta, teneto hæc duo verba Ariminen-
sis: *Ad hoc ut aliquid sit in loco definitivè tantum, non requiritur aliquis contactus, sed solum, quod ipsum sit illi præsens & ab eo contineatur.* Ipse D. Thomas q. vii. art. ii. tradit hanc duplicem rationem efficiendi in loco; quamquam modum proprium loci declarat esse in quantum locata replent locum. Probatur etiam mihi opinio Vasquesii asserentis Angelum esse in loco per unionem ad corpora, si per unionem solam coexistentiam loci & substantiæ angelicæ, ac nihil præterea intelligamus. Si dicas substantiam Angelorum esse indifferentem ad hanc vel illam coexistentiam, respondeo id verum esse, & determinari sua libera voluntate, aut si in loco violento existat, voluntate & proposito Dei. At hæc determinatio est in genere causæ efficientis, non formalis: & est ratio, cur Angeli sint in loco, quemadmodum motus corporis ac transmigratio, cur hac vicinia circumscribantur; aut approximatio ignis, cui lignum istud comburat. Si reponas corpora non circumscribi nisi per extensionem, & ignem non comburere nisi per qualitatem: præsto erit responsum, neque Angelum tan-

gere, aut movere corpora nisi per applicationem virtutis; sed hac præcisa, esse in loco per indistantiam, quomodo sunt duo corpora, quæ invicem penetrantur. Denique si dixeris, Augustinum rationem reddere cur universæ molis corporis adest anima, dum ait lib. de Immortal. animæ cap. 6. *Tota singulis partibus simul adest, quæ tota simul sentit in singulis:* Et Damascenum lib. i. cap. 17. *Natura incorporea circumscribitur, ubi & operatur;* primo respondeo loqui Patres de existentia in loco per contactum: posthac animadverto neque Augustinum, neque Damascenum asserere quod spirituales substantiæ ubicunque sunt, ibi operantur; quamquam affirmant, quod ubi operantur, ibi sunt. Possunt ergo esse, tamen non operentur, in loco; ut III. diximus Propositione.

APPENDIX.

Quæri solet, an Angeli localiter moveantur. Bernardus serm. 5. in Cantica An Angeli localiter moveantur.
ait: *Non est discurrere, & de loco in locum transire, nisi corporum.* Localem tamen motum Angelis tribuunt Scripturæ, ex quibus constat illos ad homines, ac terrarum regiones appellere, discedere & egredi, perambulare & vagari, ejici ac de trudi: unde Chrysostomus hom. in Epist. ad Hebræos, inquit: *Angeli loca mutant, & prioribus relictis in quibus sunt, ad alia pergunt in quibus non erant.* Est autem duplex species motus localis; prima dum mobile variis partibus locorum propria extensione respondet, altera dum diversis locis se præsentem sistit spiritus: & illa quidem, ut Bernardus loquitur, rerum corporalium est propria:

Angolorum motum momento fieri 10.
scribit in Apologetico cap. 22. Tertul- Angelorum motus an momento fiat.
lianus, & de Pythio dæmone, qui eodem tempore nunciabat quæ à Cræso agebantur in Lydia, *Momento*, inquit, *apud Lydiam fuerat.* At S. P. Augustinus lib. xii. de Civ. Dei cap. 15. ait: *Etiam si immortalitas Angelorum non transit in tempore, nec præterita est quasi jam non sit, nec futura quasi nondum sit; tamen eorum motus quibus tempora peraguntur ex futuro in præteritum transeunt.* Et Bernardus serm. 78. in Cantica: *Angelus non absque motu operatur tam locali, quam temporalis.* Tertullianum ergo exponere possumus de celeritate motus Angelici, qui à nullo corpore retardatur, ut diximus supra de Divinatione Dæmonum cap. xii. notatione v.

Tan-

11. An idem Angelus possit esse in pluribus locis, aut plures in uno.

Tandem quærent, num idem Angelus possit esse in pluribus locis, aut in uno loco possint esse plures Angeli. Sed constat ex dictis substantiam omnem finitam, uti essentia, ita loco esse coarctatam; unde Damascenus lib. 1. cap. 8. ait: *Non potest Angelus secundum idem in diversis locis operari.* Ad primam ergo quæstionis partem, nos quidem respondemus negative, ita tamen, ut ad plures partes ejusdem loci possit pro libitu motus & operatio angelica extendi juxta virtutem, qua unusquisque pollet in aliquo genere terminata. Ad alteram verò partem, si quæstio instituitur de existentia in loco per indistantiam ac præsentiam, liquet plures Angelos posse in eodem spatio, quantumvis minimo, contineri, quoniam

nullam faciunt, dum simul sunt, extensionem; idque aperte docent Richardus in iv. de Trinitate, Ochamus in Quodl. q. 1. & Gregorius de Arimino dist. 11. q. 3. art. 2. & est veluti corollarium præcedentis Propositionis III. Si autem loquamur de existentia in loco per contactum, & applicationem virtutis: quemadmodum sentiunt Philosophi eundem effectum non posse produci à pluribus causis ejusdem generis adæquatis, sed tantum à pluribus causis quæ ex parte agant & moveant; ita absque ulla hæsitantia asseverandum est, multos Angelos posse in uno loco residere, si paulisper & aliqua ex parte agant, non vero si adæquati sint perfectique motores: quod est planissimum IV. Propositionis consecrarium.

CAPUT XV.

De merito, atque de lapsu Angelorum.

SUMMARIUM.

1. & 2. Præmittuntur aliqua circa statum quæstionis.
à num. 3. usque ad 5. Probatur, Angelos initio temporis & potuisse, & acta peccasse, ac meritos fuisse, priusquam percurrerent intervalia morarum temporalium.

6. & 7. Propugnatur, Angelos non potuisse in primo instanti (loquendò de instantibus Angelicis) mereri, aut demereri.
à num. 8. usque ad 11. Satisfit objectionibus.

I. De lapsu & merito Angelorum.

BONAM voluntatem, qua Angeli Sancti merito perseverantiæ meliores facti sunt, ex Dei gratia fuisse, malam verò, qua dæmones ceciderunt, à solo libero arbitrio profectam, adversus Pelagianos & Manichæos concordissime Theologi affirmant. At quando illi promeriti sint beatitudinis plenitudinem, isti autem ruerint præcipientes, contentiosa, nec valde utili disquisitione disceptant. Nam inter creationem Angelorum ac terminum quidam duo instantia temporis constituunt, nonnulli quatuor aut quinque, aliqui diem integrum naturalem, aliquipiam sex dies creationis, quos corporeos esse firmissime tenent permulti. De priori autem instanti Scotus, & qui ei militant viri docti, noster Ariminensis, Vasquesius, Arriaga, alique sentiunt potuisse Angelos & mereri & peccare: de merito consentit, de peccato negat cum perillustri discipulorum manu magnus Thomas Aquinas: ad meritum simul ac demeritum pro eo instanti comparandum defuisse Angelis potestatem docet cum non obscura Interpretum multitudine Aegidius noster. In tanta hominum discrepantia videtur mihi Augustinus acur-

R. P. Berti Theol. Tom. II.

rem tetigisse, & præclaram S. Patris doctrinam, quam cap. VIII. & IX. pro modulo ingenii mei explicavi ratione quadam diversa ab his Theologis, qui Peripateticam philosophiam sunt arte & mordicus consecrati, à qua non semel Augustinum, & jure quidem recedere arbitror: præclaram, inquam, S. Patris doctrinam demonstrare, præcipuas ex narratis Doctorum opinionibus veras esse simul, & falsas.

Diximus ergo, Angelos principio à Deo fuisse conditos *lucem*, id est, cum ideis inditis, & ingenitis, in quibus perciperent sempiternas rationes rerum, & simul cum bona voluntate, qua Deo adhererent, & cum actuali adjutorio, *sine quo* non poterant in beatitudine permanere, non tamen ad particulare bonum prædeterminante voluntatem naturaliter tantum inclinam ad bonum in communi: deinde convertisse se ad contemplandam sui, aliarumque creaturarum excellentiam in propria natura, cognitione, quam S. P. appellat *vesper-tinam*. Tum Angelos sanctos in liberam Dei laudem charitatemque consurrexisse, & factum in eis *mane*: Angelos autem malos se ipsis delectatos nequaquam laudi-

C c 2